Het Linnaeusklokje

KNNV vereniging voor veldbiologie

KNNV afdeling Noordwest-Veluwe

2019 nummer 1 januari-april

Van de bestuurstafel

"Als men echt van de natuur houdt, vindt men overal schoonheid." (Vincent van Gogh)
Maar vaak krijg je het ook op je bordje gepresenteerd. Op het moment dat ik dit stukje schrijf, zitten we volop in de herfst van 2018. De herfst kleurt prachtig van felrood naar oranje, geel en bruin. Zowel de zonsondergangen als het kleurende blad maken de werkelijkheid even tot een sprookje. En nu lees ik ook nog dat deze herfst de zonnigste, ooit gemeten, is. Ja, we kunnen terugkijken op een bijzonder jaar waarin het ene record na het andere gebroken werd, zoals ook de hoge temperaturen en de langdurige droogte. Welke gevolgen dit voor de natuur zal hebben, dat zullen we komende jaren wellicht waarnemen.
Maar allereerst wil ik vanaf deze plaats de nieuwe leden van harte welkom heten, met de wens dat u in de gelegenheid bent om ook deel te nemen aan onze activiteiten, er is voor elk wat wils. Kijkt u ook eens op de website naar de werkgroepen (onder het luikje organisatie), misschien is er een werkgroep bij waar uw speciale aandacht naar uitgaat.
We kunnen ook terugkijken op een jaar met veel activiteiten: de leden- en publieksgerichte excursies en cursussen, de activiteiten van alle werkgroepen en de ondersteunende activiteiten. Afijn, u kunt hierover weer veel lezen in dit Linnaeusklokje. Hartelijk dank voor ieders inzet en enthousiasme. Mijn conclusie is dat we een levendige organisatie zijn en dat willen we graag blijven.
Daarom is een punt van blijvende aandacht voor het bestuur de wijze waarop we mensen via o.a. onze activiteiten enthousiast kunnen maken voor de KNNV en ons via een lidmaatschap willen steunen. Er zijn ook andere wegen om de betrokkenheid bij de KNNV te vergroten, want er zit zoveel kennis bij de leden, hoe en waar kun je die met elkaar delen?
Op de komende jaarvergadering kunnen we daar mogelijk meer over vertellen. Misschien borrelen bij u ook leuke ideeën op, laat het ons dan weten.
Een ander onderwerp dat hoog op de agenda staat, is het invullen van de vacatures binnen het bestuur. Zelf ben ik m.i.v. de komende jaarvergadering, na 6 jaar, aftredend als algemeen bestuurslid met o.a. als specifieke taak de ledenadministratie en het versturen van de 'Reminders'. Mocht u hiervoor belangstelling hebben, dan kunt u voor informatie zeker contact met mij opnemen of met een van de andere bestuursleden. Eveneens heeft de vacature van het secretariaat nog onze volle aandacht. Ati Vijge heeft aangegeven dat ze het secretariaat slechts tijdelijk op zich heeft genomen i.v.m. haar volle agenda. Ook daarvoor doen we nog eens een beroep op onze leden.
Begin volgend jaar worden er vanuit het bestuur een paar lezingen georganiseerd waarvan de onderwerpen met elkaar samenhangen: In januari is er een buitenlezing over 'Ecologie'. In februari een lezing over 'Beheer', en in april gaat het over 'Geologie'. Deze laatste lezing wordt gevolgd door een excursie in onze wijde omgeving om e.e.a. ter plaatse te aanschouwen. U wordt hier via onze media over geïnformeerd.
Namens het bestuur wens ik u een goede jaarwisseling en een gezond 2019.
Nog voor het volgende Klokje verschijnt, begint de lente, waarover Robin Williams zegt: "De lente is de manier waarop de natuur zegt: "tijd voor een feestje"". Laten we ons verheugen.
Ria Thijs

Hierdense Beek, foto Wim Zuurveld

Voorplaat
Deze Zomereik, *Quercus robur*, waarvan de laatste veertjes nog moeten vallen, is door Ria Thijs gefotografeerd op 12 februari 2017 op de Stakenberg in Nunspeet.

MET UW KNNV IN DE WOLKEN: klik op Onedrive en snuffel eens rond in ons afdelingsarchief!
Heeft u vragen, suggesties of ideeën? Mail ons op: info@noordwestveluwe.knnv.nl.

BESTUUR			netnummer 0341
Voorzitter	Volkert Bakker	voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl	424293
Secretaris	Ati Vijge	secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl	560901
postadres		Cronjéstraat 5, 3851 ZN Ermelo	
Ledenadministratie	Ria Thijs	leden@noordwestveluwe.knnv.nl	0627170437
Penningmeester	Herbert de Ruiter	penningmeester@noordwestveluwe.knnv.nl	0627246872
Bestuurslid	Nico Hoogteyling	bestuurslid@noordwestveluwe.knnv.nl	554461

WEBSITE		www.knnv.nl/noordwestveluwe	
Webmaster	Ati Vijge	webmaster@noordwestveluwe.knnv.nl	560901

REDACTIE			
Redactieadres	Nico de Jong	klokje@noordwestveluwe.knnv.nl	769052
Bezorging	Ati Vijge	secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl	560901
Activiteitencoördinator	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538

Indien u niet per automatische incasso betaalt, wilt u dan uw contributie voor 1 maart overmaken?
Contributie 2019: leden **€ 28,75** , huisgenootleden **€ 14,50**, jeugdleden **€ 19,-**
IBAN: NL37 TRIO 0338 9474 42 t.n.v. KNNV afd. Noordwest-Veluwe
Onze KNNV-afdeling is een ANBI. Een donatie aan onze KNNV is dan ook in principe - binnen bepaalde regels - fiscaal aftrekbaar.
Een opzegging van het lidmaatschap dient tenminste twee maanden voor aanvang van het nieuwe kalenderjaar schriftelijk of per e-mail door het bestuur te zijn ontvangen.

WERKGROEPEN			netnummer 0341
Fotowerkgroep Camera Natura	Steef Klaassen	steef@solcon.nl	414827
	Ria Thijs	ria.thijs@planet.nl	253509
Landschapsbeheer	Han van der Brug	hbvanderbrug@hetnet.nl	551420
	Aart Brons	aartbrons@upcmail.nl	561389
	Dick Rhebergen	dick.rhebergen@hetnet.nl	554633
Paddenwerkgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
Natuurbeschermingswerkgroep			
met Vogelbeschermingswacht	Marcel van den Berg	marcelwilma@live.nl	419141
Coördinator plantenactiviteiten	Anne-Marie Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
Coördinator promotieactiviteiten	Jan Willem Jonker	j.jonker380@upcmail.nl	554302
Cursuscoördinator	Dorine Buitenweg	cursus@noordwestveluwe.knnv.nl	0619075882
Vlinderwerkgroep	Betty Dekker	ecdekker@solcon.nl	706030
	Harm Werners	harmwerners@hotmail.nl	356291
Coördinator vogelactiviteiten	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com	557276
	Ronald Vossebelt	ronald@ronaldvossebelt.nl	844277
Coördin. paddenstoelenact.	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538
	Annemarie Kooistra	aekooistravroegop@hotmail.com	557545
Werkgroep natuurgegevens	Lex Groenewold	a.w.groenewold@hetnet.nl	561741
	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com	254538
	Peter Pfaff	p.pfaff38@gmail.com	
	Jan Willem Jonker	j.jonker380@upcmail.nl	554302

Opstapplaatsen voor excursies

Harderwijk: Slingerbos, een zijweg van de Oranjelaan bij het Shell-station iets voorbij nummer 12, tegenover de fietsenstalling van het Korfbalveld. Voor navigatie: Slingerbos 12, Harderwijk

Ermelo: parkeerterrein hoek Groeneweg/Dirk Staalweg. Voor navigatie: Jeugdkant 16, Ermelo.

Bij twijfel over het doorgaan van excursies, b.v. in verband met het weer, wordt men geadviseerd de avond voorafgaand aan de excursie het Gastenboek op de website te raadplegen.

Kopij

Kopij voor Linnaeusklokje 2-2019 graag voor 1 april 2019 mailen naar de redactie: klokje@noordwestveluwe.knnv.nl. Er is een overzicht van wensen van de redactie voor het aanleveren van kopij. Wie dat wil ontvangen, kan het aanvragen bij de redactie.

Contributies 2019
Statutair moeten alle contributies voor eind februari worden betaald. De contributies 2019 zullen dit jaar eind februari worden geïnd voor zover het automatische incasso betreft.
Een aantal van u heeft uw bank in het verleden gemachtigd jaarlijks het bedrag op een bepaald tijdstip aan ons over te maken. Wij verzoeken u die machtiging op drie punten aan te passen aan de verschuldigde contributie voor 2019:
1 Resp. € 28,75 voor leden en € 14,50 voor huisgenoten,
2 de nieuwe bankrekening: NL37 TRIO 0338 9474 42,
3 de datum van overmaking tweede helft februari.
Voor uw medewerking hartelijk dank.
Herbert de Ruiter, penningmeester

Jaarvergadering 2019
Om alvast in uw agenda te noteren.
De komende jaarvergadering is gepland op
zaterdag 23 februari 2019.
Het bestuur heeft het oog laten vallen op een mooie locatie: het stoomgemaal in Putten.
De agenda en de financiële en overige stukken krijgt u digitaal toegestuurd. Mocht u deze via de post willen ontvangen, dan kunt u dit doorgeven aan:
secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl of 0341 560901.
Zoals u weet, hebben we na de lunch altijd een bijzonder programma.
U hoort er meer over.

Privacy
Jullie zijn vast de laatste tijd nogal eens benaderd door allerlei organisaties over hun gewijzigde privacybeleid. Dat is ook logisch. Het is het gevolg van de verplichtingen uit een verordening die in mei 2016 in werking is getreden en organisaties verplicht hun privacybeleid uiterlijk 25 mei 2018 op orde te hebben. De Algemene Verordening Gegevensbescherming.
Ook wij hebben daarmee te maken. We hebben nog eens kritisch naar ons werkwijze gekeken. Belangrijkste leerpunt voor ons is dat we voorzichtiger moeten zijn met het publiceren van persoonsgegevens in het Linnaeusklokje, omdat dat ook op de website wordt gepubliceerd. U zult dus ook geen namen en adressen van nieuwe leden meer in het Klokje aantreffen.
Wij hebben ons beleid in een kort document beschreven. U kunt het vinden op de website. Nieuwe leden wordt ook gevraagd dat beleid te onderschrijven.
Volkert Bakker

Het Pakhuis is rolstoeltoegankelijk

De KNNV organiseert regelmatig activiteiten in het Centrum voor erfgoed, natuur en milieu *Het Pakhuis* te Ermelo. Daarbij is het van belang te weten dat deze accommodatie toegankelijk is voor rolstoelen.
Adresgegevens van Het Pakhuis:
Molenaarsplein 24, 3851 MZ Ermelo
0341 760777

Verslagen

Veel enthousiasme bij deelnemers tuinvlindercursus
Na de theorie-avond op dinsdag 17 juli van de minicursus tuinvlinders volgde voor de deelnemers op de aansluitende zaterdag 21 juli het echte veldwerk. Eerst werd een bezoek gebracht aan het volkstuinencomplex De Maatakkers, grenzend aan het terrein van de zorginstelling Veldwijk. Hier dienden de in behoorlijke aantallen aanwezige koolwitjes voor interessante oefenstof. Af en toe werd op en langs de bomen het kleine Boomblauwtje waargenomen. Herkenning van een Citroenvlinder leverde geen problemen op. Bijzonder interessant werd het toen aan de rand van het binnenpad een Eikenpage werd gesignaleerd. De Kolibrievlinder, die zich kort vertoonde bij een groepje floxen, was sommige cursisten te vlug af. Deze nachtvlinder, die net als het gelijknamige vogeltje vliegend nectar uit de bloemen haalt, komt als dagactieve soort voor op de tuinvlinderlijst. Na de volkstuintjes volgde een bezoek aan de nieuwe Ermelose natuurtuin aan de Zandkampweg. Hier konden weer een paar andere dagvlindersoorten toegevoegd worden aan de waarnemingen. Vooral de subtiele verschillen tussen het vrouwtje van het Icarusblauwtje en de Bruine Blauwtjes zorgden voor veel hoofdbrekens: 'heeft het vlindertje nu wel of geen wortelvlekken op de onderkant van de voorvleugel en lopen de oranje vlekjes op de bovenkant helemaal door tot in de vleugelpunt'? Beide soorten vlogen er rond, dus was er uitstekend vergelijking mogelijk. Enkele duidelijke foto's konden goede diensten bewijzen bij de juiste determinatie. Voor de cursisten een prima praktijkoefening. Zowel deelnemers als de organisatoren van de Vlinderwerkgroep kunnen terugzien op een zeer geslaagde activiteit.
Harm Werners

Bruin Blauwtje, foto Harm Werners

Vogelexcursie Arkemheenpolder en Delta Schuitenbeek zaterdag 1 september 2018
Met acht deelnemers vertrokken we om acht uur te voet vanaf de parkeerplaats aan de Arlersteeg en volgden de dijk richting Nulde. Om ons vast de smaak van vogelwaarneming te geven vertelde Ruby dat zij de vorige dag bij een voorstelling van

Bourgondische hoffeesten was geweest waar gezongen werd over zulke 16e-eeuwse festijnen. Voor een bruiloftsfeest in Brugge bijvoorbeeld werd zeer goed gevogelte gegeten: onder andere 13 Fazanten, 88 reigers, 30 Roerdompen, 50 Kwakken en 16 dozijn Kwartels. Bij deze aantallen vielen onze vogelwaarnemingen in het niet.

Dat de vogeltrek al goed op gang was gekomen, zagen we aan de grote aantallen zwaluwen. Op de draden van het gaas en in de lucht tientallen Huiszwaluwen en Boerenzwaluwen. Alle Grutto´s waren al volledig van de weilanden vertrokken, ook Tureluurs hebben we niet meer gezien. Door het bijzonder fraaie weer hadden we goed zicht op het Putter gemaal, de ruimte die wij vorig jaar gebruiken mochten voor onze vogelcursus van de KNNV en de Vogelbeschermingswacht. Iets verder zagen we een zestal Lepelaars op het veld en een tiental Ringmussen in de halmen van het riet. Net als vorig jaar ook nu weer groepjes Watersnippen, een vogel waar er maar enkele paren van broeden in dit gebied (SOVON: 3 paar in 2014). In een dood boompje op het begeleidingsdijkje werd een IJsvogel waargenomen, oplichtend in de zon. Van de steltlopers ook nog een wegvliegend Witgatje. Van de eenden hebben we diverse soorten gezien in verschillende stadia van de rui: Wintertalingen, Kuifeenden, Wilde- en Krakeenden en enkele Krooneenden. Ook verschillende roofvogels die groepen ganzen en Kieviten opjoegen. Vogels zoals Bruine Kiekendief, Buizerd, Visarend en Torenvalk waren actief. Aan het eind zagen we een fotograaf druk bezig om iets in het gras op de dijk te fotograferen. Onze nieuwsgierigheid groeide en hij bleek een Gele Luzernevlinder te fotograferen. Nu blijkt de Gele meer bijzonder te zijn dan de Gewone Luzernevlinder. Zo werd deze geslaagde vogelexcursie ook nog uitgebreid met een kleine vlinderbijdrage.

Hans Fondse

Vogelexcursie Harderbroek en Harderbos
zaterdag 6 oktober 2018

Om half negen vertrokken we vanuit Harderwijk allereerst naar de Giezenhut (ontwerp Krijn Giezen) met uitzicht op het meer in het Harderbroek. Dit grote meer was door de lage waterstand een afwisselend gebied met veel plassen en beken geworden. Op de oevers, eilanden en meertjes veel steltlopers, eenden en ganzen. Een veel boeiender beeld dan doorgaans in het Harderbroek dankzij de lage waterstand. Zeker de moeite waard om er te gaan kijken. Hier zagen we dichtbij groepen Wintertalingen, Slobeenden en Krakeenden. Van de steltlopers grote groepen Kemphanen, Goudplevieren en Watersnippen. Ook allerlei soorten pleviertjes. Er vloog af en toe een Sperwer over, die allerlei soorten eenden opjoeg. We brachten meer dan een uur door in deze comfortabele vogelhut.

Daarna gingen we naar het Harderbos om de Kapteinshut (ontwerp Sander Kaptein) te bezoeken. Net als vorig jaar enorme aantallen (meer dan honderd) Krooneenden in diverse fases van de rui. Op de foto een mannetje Krooneend met rode snavel in zogenaamd eclipskleed. We ontmoetten hier een groep vogelaars uit Den Bosch die speciaal voor deze eenden hier naar toe kwamen. Bij wat verstoring door een Aalscholver verdwenen de eenden tussen het riet om even later weer tevoorschijn te komen. Op een bepaald moment kwam iemand speciaal naar ons toe met de mededeling dat onze excursieganger Henk van Gerner

foto Harm Werners

met de fiets op het fietspad naar de Kapteinshut ongelukkig was gevallen en niet meer kon staan of lopen. Hij vroeg ons om hulp. Bij hem aangekomen meldde hij dat zijn knie was ontzet. Omdat er een (oud)verpleegster bij ons was kon er naar zijn been deskundig gekeken worden. De schade zag er veel ernstiger uit dan de altijd optimistische Henk zelf dacht. Met vereende kracht is hij naar het ziekenhuis vervoerd waar later met een foto werd vastgesteld dat een operatie vanwege botbreuk noodzakelijk was. Zo eindigde deze geslaagde vogelexcursie met een voor Henk vervelend eind.
Hans Fondse

Gekraagde Aardster

Paddenstoelenexcursie
zaterdag 3 november

De derde en laatste paddenstoelenexcursie van 2018 was op zaterdag 3 november in het Zandenbos in Nunspeet, op de locatie waar vroeger het Ronde Huis heeft gestaan en waar nog steeds een grote verscheidenheid aan bomen te vinden is. Voor deze excursie kwamen maar liefst 33 deelnemers aan de start, waaronder veel niet-leden. Dit was mede te danken aan de goede publiciteit van onze PR-man Jan Willem Jonker. Er werden 46 soorten gevonden, waaronder leuke soorten als Gekraagde Aardster, Oorlepelzwam, Koningsmantel en Pijpenstrootjemoederkoren.
Veel deelnemers reageerden enthousiast op de verscheidenheid aan paddenstoelen en de deskundige leiding van Annemarie Kooistra. Deze excursie leverde ook minstens 1 nieuw lid op.

Oorlepelzwam onderkant

overhandiging aan Rianne van Eijk

Aanbieden natuurhistorische rapportages van ’s Heeren Loo en Landgoed Veldwijk
donderdag 8 november 2018

Natuurhistorische rapportages van Veldwijk en ‘s Heeren Loo
Heel wat uurtjes hebben onze leden de afgelopen twee jaar in het park van ’s Heeren Loo en op Landgoed Veldwijk doorgebracht om goed inzicht te krijgen in alle planten en dieren die daar zijn. Dat heeft geresulteerd in totaal bijna 47.000 waarnemingen, verdeeld over meer dan 600 verschillende soorten op ’s Heeren Loo en bijna 1100 verschillende soorten op Veldwijk. Op basis van al die waarnemingen is tevens een aantal suggesties gedaan om de natuur een handje te helpen.
Peter Pfaff gaf een presentatie van de rapporten en de beheersadviezen. Misschien wel de belangrijkste aanbeveling: het mag best een beetje minder verzorgd zijn. Strak waar dat nodig is, maar op andere plaatsen wat meer ruimte voor natuurlijke plantengroei en bloemenpracht. Een aangepast maaibeheer doet wonderen voor de insecten. Ook voor de vogels kunnen maatregelen worden genomen, zoals het aanplanten van besdragende struiken en bomen, het laten staan van dood hout voor de spechten en het ophangen van nestkastjes voor holenbroeders. Maatregelen die relatief weinig kosten en veel effect hebben. Bij nieuwbouw kunnen, als daar vooraf over wordt nagedacht, betrekkelijk eenvoudige maatregelen worden genomen om de vleermuizen te helpen. Aan de hand van een aantal voorbeelden werden deze adviezen toegelicht.
Al deze resultaten zijn gebundeld in rapportages, die op donderdag 8 november feestelijk door de KNNV-voorzitter Volkert Bakker konden worden overhandigd aan Rianne van Eijk, de regiodirecteur van ’s Heeren Loo, en aan Alex Polinder, toezichthouder van GGZ/Veldwijk.
Ongeveer 20 mensen van ’s Heeren Loo, Veldwijk en onze vereniging waren hier getuige van in het mooie Heerenhuus van 's Heeren Loo.
Tot slot liet Lex Groenewold een paar webcamfilmpjes en foto’s zien van zoogdieren, waaronder de Das, de Vos en een zestal soorten vleermuizen, allemaal gemaakt in deze gebieden. Al met al een zeer geslaagde afronding van een interessante inventarisatie die uitgevoerd werd in de jaren 2016 en 2017.
De rapportages van ’s Heerenloo en Veldwijk zijn te lezen en te downloaden van de website.

overhandiging aan Alex Polinder

Vogelexcursie
zaterdag 17 november

Met tien deelnemers vertrokken we om negen uur vanaf Harderwijk om allereerst de vogelkijkhut bij de monding van de Hierdense Beek te bezoeken. Door de koude oostenwind was het op het torentje erg winters en ondanks het zonnige weer niet bijzonder aangenaam. Op het Randmeer honderden Kleine Zwanen en groepen die steeds kwamen aanvliegen. Daarna reden we verder naar de camping Hoophuizen waar zeer veel watervogels in de luwte van de oostenwind dichtbij de kust te zien waren. Wilde Eenden, Smienten, Brilduikers, Krakeenden, Pijlstaarten, Tafeleenden en Kuifeenden dichtbij en verder weg groepen Kleine Zwanen. Vervolgens gingen we naar de vogelkijkwand bij Polsmaten waar door de ongewone windrichting op het Randmeer dichtbij geen watervogels te zien waren. We werden welkom geroepen door de merkwaardige schreeuw van een Waterral die verder onzichtbaar bleef. Plotseling zag een van ons een IJsvogel in een struikje op het nabijgelegen eilandje. Aan de donkere snavel was te zien dat het een mannetje betrof. Even later verscheen ook nog een vrouwtje (met wat rood op de snavel). Beide doken regelmatig naar visjes, wat ons bijzonder boeide. Achter het kijkscherm was het verblijf uit de wind en in de zon heel aangenaam. Tot twaalf uur zijn we daar gebleven en was het tijd geworden deze geslaagde vogelexcursie te beëindigen.
Hans Fondse

op het torentje in de koude oostenwind

IJsvogel man, foto Harry Berkelouw

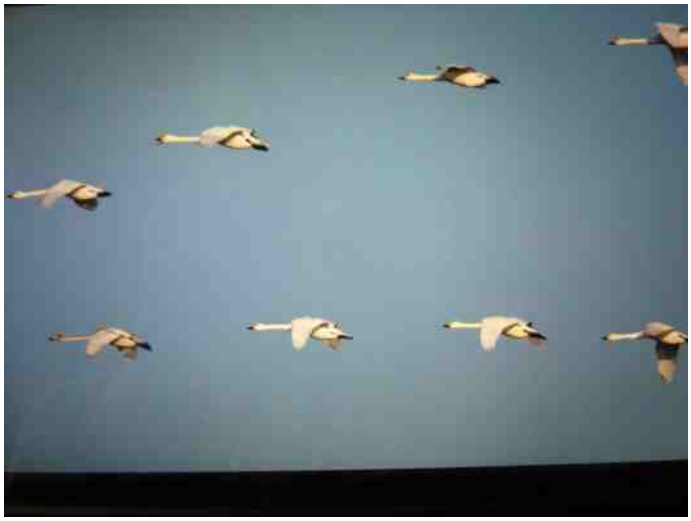

Kleine Zwanen, foto Harry Berkelouw

Werkgroepen

Fotografiewerkgroep Camera Natura

2018 zit er weer op en het programma voor 2019 is al weer zo goed als rond. In dit Klokje vindt je het programma van de werkgroep t/m april.

Zaterdag 12 januari beginnen we met buiten fotograferen bij de Hierdense beek. ‘s Winters is het vaak lastig om locaties te zoeken, want wat wil je nu waar fotograferen. Echter, de ervaring leert dat er altijd wel iets is waar het oog op valt en dat de moeite waard blijkt te zijn. De omstandigheden vallen nooit te plannen en je moet het nemen zoals het is. Maar soms kan een andere manier van kijken ook verrassende beelden opleveren. Prettig is het in ieder geval om samen aan deze activiteit deel te nemen.

De komende maanden hebben we weer een gevarieerd programma: eigen foto’s bekijken, een onderlinge wedstrijd, een gastfotograaf en 1 x per maand met elkaar buiten fotograferen. Weliswaar ook op bekende plekken, maar weer onder andere omstandigheden.

Schovenhorst

De komende 2 jaar gaan we werken aan een speciaal project. In mei 2021 bestaat de KNNV namelijk 50 jaar en daar willen we als fotografiewerkgroep graag een bijdrage aan leveren. Er is een projectgroepje samengesteld en we hebben al ideeën geopperd en met de leden besproken. We hebben 2 jaar de tijd om de ideeën verder uit te werken en vorm te gaan geven.
De fotografiewerkgroep komt maandelijks bij elkaar op de 4e dinsdagavond in het zalencentrum De Roef in Harderwijk. Meestal op de 2e zaterdag van de maand gaan we buiten fotograferen op verschillende locaties.
Voor informatie:
Ria Thijs, ria.thijs@planet.nl 06 27170437
Steef Klaassen, steef@solcon.nl 0341 414827

Nieuws van de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep
Zoals gebruikelijk brengen we u in deze bijdrage weer op de hoogte van de natuurbeschermingsontwikkelingen in de afgelopen periode in onze omgeving. Voor wat betreft een aantal onderwerpen uit eerdere bladen van onze verenigingen waren er de afgelopen periode geen ontwikkelingen. Het gaat hier om het havenhoofd strekdam Strandeiland Harderwijk, het voorontwerpbestemmingsplan Bouw en Infrapark Harderwijk, de kabelbaan Veluwemeer Dronten-Nunspeet, de zienswijzen windmolens Lorentz Harderwijk en Windpark Zeewolde.

Veluwerandmeren
Peilbesluit IJsselmeergebied, waaronder Veluwerandmeren
Procedures vragen over het algemeen veel tijd. Op 7 oktober 2015 werd een eerste zienswijze ingediend naar aanleiding van de voorgenomen invoering in 2022 van een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied, waaronder de Veluwerandmeren. Deze zienswijze werd gevolgd door een zienswijze op 10 november 2017 op het ontwerpbesluit. In laatstgenoemde zienswijze werd in het bijzonder aandacht geschonken aan monitoring van waterstanden en natuurwaarden van in het bijzonder het Veluwerandmerengebied.
Het nieuwe Peilbesluit is vastgesteld op 14 juni jl. en vervangt het oude Peilbesluit uit 1992, waarin was opgenomen dat Rijkswaterstaat als beheerder een vast waterpeil moest aanhouden. Het nieuwe Peilbesluit met een flexibel waterpeil maakt het mogelijk beter in te spelen op de veranderende weersomstandigheden en de behoefte aan zoet water. Door te werken met een flexibel waterpeil kan er nu extra water worden vastgehouden, zodat ook in tijden van droogte voldoende zoet water beschikbaar blijft. De Veluwerandmeren kennen al een zomer- en winterpeil.
In het nieuwe Peilbesluit is aangegeven dat de huidige waterstanden in zomer en winter in de Veluwerandmeren gehandhaafd blijven. De winterstand is in het bijzonder van belang voor de bereikbaarheid van voedsel voor grondelende overwinterende vogelsoorten, zoals de Kleine Zwaan en verschillende eendensoorten. Er zal van onze zijde dan ook geen gebruik worden gemaakt van de beroepsmogelijkheid tegen het vastgestelde nieuwe Peilbesluit.

Ontwerpbestemmingsplan Strand Horst
In het vorige Linnaeusklokje is bericht over de op 16 oktober 2017 ingediende zienswijze naar aanleiding van het ontwerpbestemmingsplan Strand Horst. In de zienswijze is onder andere aangedrongen op het alsnog uitvoeren van een geactualiseerde Passende Beoordeling waarin minimaal de effecten op Roerdomp, Grote Karekiet, Brilduiker en Slobeend betrokken dienen te worden. Alleen op die manier wordt de door de Wet Natuurbescherming verlangde zekerheid verkregen dat negatieve effecten naar aanleiding van de voorgenomen plannen uitblijven.
Op uitnodiging van de gemeente Ermelo heeft in de eerste helft van september over de inhoud van de zienswijze een gesprek plaatsgevonden met onder andere de verantwoordelijke wethouder.

Kustzone deel plangebied (foto: Tjalling van der Meer)

Tijdens het gesprek is nogmaals gewezen op onder andere de onaanvaardbaarheid van vernietiging van bestaand riet dat als potentieel leefgebied wordt aangemerkt voor Grote Karekiet en Roerdomp.
Dit is beaamd door een door de gemeente in de arm genomen ecologisch bureau. Het is opmerkelijk dat een tweede bureau de mening van het eerste bureau niet deelt. Aangegeven is tenslotte dat de geactualiseerde Passende Beoordeling wordt afgewacht.

Veluwe
Ontwerp Omgevingsvisie en actualisatie Omgevingsverordening Gelderland
In juli werd een zienswijze ingediend naar aanleiding van voorgenomen omgevingsplannen van de Provincie Gelderland.

Mede in aansluiting op eerdere zienswijzen betreffende de plaatsing van windturbines in een aantal gemeenten in onze omgeving, werd de zienswijze in het bijzonder gericht op het voornemen tot aanwijzing van mogelijke gebieden voor plaatsing van grote windturbines. Naar onze mening dienen er geen windturbines te worden geplaatst in de directe omgeving van Natura 2000-gebieden en op vogeltrekroutes met verwijzing naar de Nationale windmolenrisicokaart vogels van Vogelbescherming Nederland. Hetzelfde geldt voor waardevol open gebied. Ook zijn wij van mening dat er in de plannen sprake is van vaag ruimtelijk beleid ten aanzien van de toepassing van zonnepanelen.

Overige Zaken

Compensatie bestemmingsplan Drielanden Groene Zoom

De impasse tussen Gemeente Harderwijk, Provincie Gelderland en onze verenigingen met betrekking tot een voldoende bescherming van een dassenburcht duurt voort. Naar aanleiding van het in het vorige Linnaeusklokje vermelde bezwaarschrift werd de oorspronkelijk geplande hoorzitting van 26 juni 2018 uitgesteld tot 4 september 2018. Deze hoorzitting werd door de Provincie Gelderland op het laatste moment afgeblazen omdat het (voor ons positieve) besluit waartegen de Gemeente Harderwijk bezwaar had gemaakt, in juridische zin volgens de provincie toch geen besluit heette te zijn in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het besluit, inhoudende de aanzegging dat de gemeente Harderwijk uiterlijk in april 2019 snelheidsremmers in de Zeeweg moet aanleggen, is nu alsnog genomen.

Namens de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep,
Tjalling van der Meer

Amfibieënoverzetactie 2019

In de Linnaeusklokjes is te lezen geweest dat de amfibieënwerkgroep in 2017 en 2018 getroffen is door ernstige personele verliezen. Van de actieve werkgroepleden ontvielen helaas vier medewerkers door overlijden en kunnen verschillende niet meer meewerken door leeftijd, verhuizing en pensionering (medewerker Gemeente Ermelo). Voor mij persoonlijk is een valpartij met rugletsel een belemmering bij het plaatsen van de 350 meter lange afzetting.

Om de amfibieënafzetting in maart/april te plaatsen is voor het ingraven van dertig emmers, zestig paaltjes, bevestigen van gaas en plaatsen van (verkeers)borden een nieuwe club medewerkers nodig. Ook roostermaker/contactpersoon is nodig. Alleen als hiervoor voldoende aanmeldingen zijn, is deze actie in 2019 weer mogelijk.

Daarom vraag ik degenen die zich willen inzetten voor medewerking aan deze afzetting zich te melden bij Hans Fondse, jmfondse@gmail.com of 557276.

Bij voldoende medewerkers, ik denk aan minstens vier voor plaatsen afzetting en een aantal voor overzetten amfibieën, kan ik een vergadering in januari of februari beleggen. Graag zie ik aanmeldingen tegemoet.

Hans Fondse

Afscheid van KNNV Noordwest-Veluwe

Hierbij een kort berichtje.

John en ik waren al heel lang lid van de afdeling, en nu ga ik Harderwijk verlaten en me aansluiten bij de afdeling in Drenthe. Misschien wel grappig om te horen hoe ik ooit van de KNNV hoorde. In mijn praktijk als fysio kreeg ik de vrouw van Eddy Motshagen in behandeling (zo heet dat officieel). Zij hoorde van mijn interesse in natuur etc. en raadde mij aan eens mee te gaan met een excursie. Van het een kwam het ander, en zo gingen John en ik ook een keer mee met een Hemelvaartkamp, naar Texel of Terschelling, daar wil ik af wezen. Op een van die kampen kwamen we Eddy ook tegen, die is omgedoopt tot Eddy Boursin, omdat hij zich altijd helemaal vol smeerde met witte zonnebrandcrème.

John heeft in het bestuur gezeten en ik heb af en toe een stukje geschreven in het Linnaeusklokje. Daar komt nu ook een eind aan, maar ik wilde niet vertrekken zonder iedereen die onze tijd bij de afdeling tot een mooie herinnering heeft gemaakt te bedanken.

En dan wil ik toch even mijn nieuwe adres vermelden voor degene die toevallig bij Dwingeloo in de buurt terechtkomt en wel eens wil zien waar ik woon (bij een prachtig natuurgebiedje het Leggelderveld, en vlak bij het Blauwe Meer), Leggelerstraat 8, 7991TA in Dwingeloo, maar dus eigenlijk in het gehucht dat Leggeloo heet.

Wie weet tot ziens en ik wens met name het bestuur van de afdeling veel succes in de toekomst!

Ellen Smal

Een kleine correctie van de redactie: Ellen, dat je af en toe een stukje geschreven hebt, is een understatement van de eerste orde. Ontelbare malen heb je de redactie uit de brand geholpen met allerhande berichten uit de literatuur of van eigen hand. Wij hopen dat je deze rijke bron niet laat opdrogen, dat je je ook in het Leggelderveld laat inspireren en dat de Drentse afdeling daar minstens zoveel profijt van zal hebben als wij in de afgelopen tijd hebben gehad.
Onze hartelijke dank daarvoor en het ga je goed.
Redactie

Het Emster drieluik 1

In de omgeving van Emst is een aantal klompenpaden uitgezet. Dit zijn wandelingen die door oude cultuurhistorische landschappen lopen, over paden die soms al eeuwen oud zijn. Die paden werden al gebruikt door boeren, herders, jagers, verveners en boswachters in een tijd dat er nog veel klompen gedragen werden en buitenmensen in een rustig maar gestaag tempo doorwerkten. Dit is ook het idee achter de klompenpaden; al wandelend stilstaan bij de omgeving en de ontstaansgeschiedenis ervan. Genieten van cultuur en natuur in het landschap waar je doorheen wandelt. Emst ligt op de grens van de IJsselvallei en de Noord-Veluwe, die elk een andere geologische oorsprong hebben. Binnen een afstand van 10 km zijn rond Emst verschillende landschappen met eigen biotopen te vinden. Onder de noemer het Emster drieluik wil ik in april, juni en september drie wandelingen begeleiden door het buitengebied van Emst, waarbij geheel of gedeeltelijk gebruik wordt gemaakt van de bestaande klompenpaden. De routes die ik hiervoor gekozen heb, zijn: Het Schaverensepad, het Loobrinkerpad en het Niebroekerpad.

Het ontstaan van het landschap rond Emst

Voor de ijstijden bestond de bodem van ons land voornamelijk uit rivierafzettingen: vooral zand, afgewisseld met grind en leem. Miljoenen jaren lang werden deze afzettingen meegevoerd met de Rijn en de Maas. Ons land was toen een vrijwel vlak deltagebied. De ijstijden veranderden dit langzaam. Tijdens de voorlaatste ijstijd (150.000 jaar geleden, Saalien) was de hele noordelijke helft van Europa bedekt met ijs. Door de kracht en het gewicht van gletsjers werd de bodem tientallen meters omhooggestuwd. Aan de voorkant en zijkanten van de gletsjers ontstonden hoge stuwwallen en werden ook diepe glaciale bekkens uitgeslepen. Zo ontstond op zo´n stuwwal de Veluwe en is, in het daarbij meer dan 100 meter diepe uitgeslepen bekken, de IJsselvallei ontstaan. In het Eemien, (120.000 jaar geleden) was het warmer in ons land, maar tijdens het Weichselien (75.000 jaar geleden) werd het opnieuw zeer koud. In deze laatste ijstijd die tot 12.000 jaar geleden duurde, bereikte de ijskap ons land niet. In het toen heersende toendraklimaat raakte de zandige bodem aan het stuiven en werd het heuvellandschap wat vlakker. Er vormden zich dekzandruggen. Alleen ‘s zomers ontdooide de bovenlaag. Hierdoor ontstonden stroompjes smeltwater, die de stuwwal nog wat verder afvlakten en bovendien dalen uitslepen op de flanken. Deze dalen worden

Het begeleidende bord van de klompenpaden Schaverense pad en Loobrinkerpad, foto Anne-Marie Fondse

droogdalen genoemd. Aan de voet van deze dalen vindt men afzettingen in de vorm van een waaier, die daluitspoelingswaaiers genoemd worden. Na de ijstijd vormde zich in het IJsseldalbekken een diep meer, dat zich langzaam vulde met sediment o.a. door erosie, afzettingen van de smeltwaterbeekjes en door de wind. Pas na de Romeinse tijd heeft de IJssel zich een weg gebaand door een al veel langer bestaand dal tussen de Veluwe en de Sallandse Heuvelrug. De bodemgesteldheid is bepalend voor het gebruik van de gronden en dus ook voor het cultuurlandschap door de eeuwen heen.

Het Schaverensepad

De eerste wandeling in de serie is een wandeling via de Emsterenk richting Schaveren. De Emsterenk is een belangrijk cultuurhistorisch landschapselement. Het is een van de grootste en oudste enken op de Veluwe en ligt precies op een daluitspoelingswaaier van het dekzandlandschap. Een enk is een aaneengesloten stuk bouwland, dat door gezamenlijke ontginning al eeuwen lang in cultuur gebracht is. Aan de rand van de enk

bouwden de boeren hun hoeven en de grond werd door bemesting met potstalmest, bosstrooisel en heideplaggen steeds wat opgehoogd. Met de komst van de kunstmest kwam hieraan een einde. Even ten westen van het dorp Emst ligt het buurtschap Schaveren. De naam Schaeffoerde komt al voor in 1534 en is samengesteld uit schaap en voorde, wat 'doorwaadbare plaats voor schapen' betekent. Schapen werden al heel lang als vee gehouden en waren belangrijke mest- en wolleveranciers. Deze schapen zwierven met hun herder over de op de hogere gronden gelegen heidevelden. Enk, schapen en heide zijn nauw met elkaar verbonden.

De bewoningsgeschiedenis van het gebied bij Schaveren is al zeer oud. We vinden er grafheuvels uit het Laat-Neolithicum of bronstijd. Deze grafheuvels liggen in reeksen en volgden de voormalige beekdalen en bosranden. Hout en water waren essentieel voor mens en dier, o.a. voor verwarming, koken en het bouwen van boerderijen. Hier bij Schaveren vinden we de Smallertse beek, die is ontstaan als kwelbeek in een droogdal. Deze kwel en ook een ondoordringbare leemlaag maakte het gebied moerassig en bij Schaveren was een doorgang mogelijk. In het vennetje 't Rengel werden de schapen gewassen. Nu is het nog interessant voor libellen en amfibieën. Andere resten van vroege bewoning zijn de Celtic Fields. Dit zijn prehistorische akkertjes van 40x40m, omgeven door lage walletjes, die in deze omgeving dateren uit 500-200 jaar voor Chr. In de middeleeuwen groeide de bevolking en nam de intensiteit van de landbouw toe. Het bosareaal van de Veluwe werd in de late middeleeuwen flink uitgedund. Door overmatige houtkap, maar vooral door overbeweiding ontstond ontbossing met als gevolg hevige zandverstuivingen. Hoewel de ligging van Emst op de luwe oostflank gunstig was, heeft de nog zichtbare oude landweer bij Schaveren, naast veiligheid en bescherming mogelijk ook de functie gehad om verstuiving tegen te gaan. Rond 1700 wordt de papierindustrie rond Emst belangrijk en zo ontstaan aan de Smallertse beek papiermolens. De Jan Dirksen Suijthofs Papiermolen, ook wel Schaverense molen genoemd, wordt in 1729 voor het eerst genoemd en ligt aan de bovenloop van de beek. We wandelen langs de plek waar deze molen gestaan heeft. De Bloemendaalse beek is een zijstroompje van de Smallertse beek, ook door kwel ontstaan in een ketelvormig droogdal. De naam verwijst naar de vele bloemen die vroeger in dit dal stonden in de zogenoemde natte dotterbloemhooilanden. Het beheer door Geldersch Landschap & Kasteelen is erop gericht deze natuurwaarden te herstellen.

De datum voor het Schaverensepad is vastgesteld op donderdag 18 april. De data voor de twee andere wandelingen worden in de volgende Linnaeusklokjes bekendgemaakt.

Meer lezen:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland: Brochures Schaverensepad, Loobrinkerpad en Niebroekerpad
Brummel S.(2014): Naar oud gebruijck.
KNNV Epe/Heerde (1988): Flora en Fauna van Schaveren
Websites:
Geldersch Landschap & Kasteelen https://www.glk.nl
Bekenstichting https://www.sprengenbeken.nl
Stichting Gelders Landschapsbeheer https://landschapsbeheergelderland.nl
Wandelen over boerenland in Gelderland en Utrecht https://klompenpaden.nl

Anne-Marie Fondse

Programma Kampeervakanties KNNV 2019

Houd je van kamperen? Houd je van de natuur?
Vind je het leuk om met andere mensen op excursie te gaan?
Overweeg dan eens mee te gaan met een kampeervakantie, georganiseerd door een aantal enthousiaste leden van de KNNV en IVN. Je kiest dan voor een vakantie in een mooi natuurgebied ergens in Europa en kampeert in een tent, caravan, camper of eventueel een huisje of appartement op de camping of in de buurt. Met elke dag de mogelijkheid met andere natuurliefhebbers te gaan wandelen of fietsen in de omgeving van de camping. Ieder jaar worden er ongeveer 15 bestemmingen aangeboden. Variërend van een paar dagen tot twee weken. In Nederland, Frankrijk, België of elders in Europa. Maar altijd in een schitterend gebied. Je reist er zelf heen en zorgt voor je eigen eten en drinken. En iedere dag is er de mogelijkheid mee te gaan met een (deel van de) groep en te kiezen uit één van de excursies die een excursieregelaar voor je uitzoekt. Je kunt je wensen voor het programma 's avonds bij de koffie of chocolademelk, die we meestal gezamenlijk drinken, kenbaar maken.
Kamperen is een goedkope manier van vakantie vieren, je bent heel dichtbij de natuur. Omdat de kampeervakanties voor en door leden van de KNNV en IVN worden georganiseerd, zijn de inschrijfkosten beperkt tot een paar tientjes. In ruil daarvoor krijg je de gezelligheid en kennis van de andere deelnemers.
Op de website: www.knnv.nl/kampeervakanties vind je alle KNNV Kampeervakanties voor 2019. Kijk snel en schrijf je in!
Voor vragen kun je terecht bij Volkert Bakker: kampeervakanties@knnv.nl.

Leeuwerikenonderzoek

In het Linnaeusklokje 2018 nummer 3 is al een kort verslag opgenomen over het onderzoek(je) dat in voorjaar en zomer van 2018 is gedaan naar het voorkomen van Veldleeuwerik en Boomleeuwerik op de heide en in het agrarisch gebied rond Ermelo. Op het boerenland was helaas nergens meer een leeuwerik te horen of te zien. In het verleden was de Veldleeuwerik hier een van de meest algemene vogels. Waarschijnlijk door het teruglopen van insecten en het verdwijnen van onkruidrandjes is het boerenland te arm geworden voor deze vogelsoort.
Gelukkig kunnen we op de Veluwe op heidegebieden nog volop

genieten van de zang hoog in de lucht van Veldleeuweriken. Op de Ermelose heide en het Cyriassische Veld is daar ook de Boomleeuwerik (met een heel andere zang) goed te horen. Boom- en Veldleeuweriken beginnen al vroeg in het voorjaar met zingen.
Ik wil daarom in maart en april al beginnen met inventariseren op het Cyriassische Veld en dat doen op enkele doordeweekse dagen. Omdat het erg van het weer afhankelijk is, maak ik geen vaste planning, maar zal ik het tijdig melden via ons KNNV-gastenboek.
Hans Fondse, jmfondse@gmail.com of 0341 557276

Excursies en avonden

Fotografiewerkgroep buiten fotograferen: Hierdense beek
zaterdag 12 januari 2019
Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur. We starten op de parkeerplaats Hierderweg om 9.30 uur (bij restaurant het Hof van Hulshorst, Hierderweg Hulshorst het spoor en de A28 over). Het onderwerp is 'Bos en water in de winter'. Neem ook een statief mee i.v.m. lange sluitertijden.

foto Wim Zuurveld

Hoe we een route gaan lopen, is afhankelijk van de stroming/ overloop van de Hierdense beek.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

Buitenlezing over Ecologie
zaterdag 12 januari 2019
Vertrek: Ermelo 9.15 uur, Harderwijk 9.30 uur. De wandeling start op de parkeerplaats Hierderweg, 8077 SB Hulshorst om 10.00 uur.
Het landschap wordt door van alles beïnvloed: biotiek, abiotiek, generalisten, gradiënten, bodem, opportunisten, klimaat. Zomaar een greep uit de veelheid van termen die te maken hebben met het begrip ecologie. Tijdens een wandeling door het Leuvenumse bos neemt boswachter Mirte Kruit van Natuurmonumenten je mee in de wereld van ecologie. We gaan het hebben over de basisbegrippen en hoe we deze in het landschap waar we op dat moment doorheen wandelen terugzien, hoe ze met elkaar in relatie staan en hoe wij ze als mens kunnen beleven en het landschap kunnen leren lezen.
De buitenlezing zal ongeveer 2½ uur duren. Afstand wandeling max. 6 km.
Ook bij minder mooi weer kan deze excursie gewoon doorgaan. Ook dát is ecologie.
Opgave voor 10 januari 2019. Er kunnen maximaal 25 personen mee.
Informatie en opgave bij Ati Vijge: 0341-560901 of awvijge@kpnmail.nl.

Vogelexcursie IJmuiden: Zuidpier en Kennemermeer
zaterdag 19 januari 2019 (hele-dagexcursie)
Vertrek: Ermelo 8.45 uur, Harderwijk 9.00 uur.
Deze excursie wordt weer georganiseerd in samenwerking met de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe. Het is de bedoeling dat we allereerst de 3½ km lange Zuidpier van IJmuiden aflopen en zien welke watervogels er zoal te zien zijn. In januari 2015 hebben we de steeds aanwezige wintergasten, zoals Paarse Strandloper en Steenloper, gezien. Ook allerlei soorten meeuwen zijn altijd aanwezig, misschien wel weer de Grote Burgemeester! Een probleem kan zijn dat bij harde wind, vanaf windkracht 6, de pier niet toegankelijk is. In 2015 kregen enkelen van ons bij matige windkracht een stortbad van overslaande zeedeining op het hoofd.
Daarna lopen we het nabijgelegen Kennemermeer rond. We stoppen de excursie uiterlijk 16.00 uur, De excursie gaat niet door bij slecht of gevaarlijk weer (sneeuw, ijzel, e.d.).
Informatie en opgave uiterlijk donderdag 17 januari 2019 bij Hans Fondse, jmfondse@gmail.com of 0341-557276.

Fotografiewerkgroep vaste bijeenkomst
dinsdag 22 januari 2019
De Roef, Zuiderzeepad 1, Harderwijk (navigatie Lage Wei 2, Harderwijk), 20.00 tot 22.00 uur.
We gaan weer onze foto's bekijken en bespreken die we de afgelopen periode hebben gemaakt. Om de foto's goed te kunnen bespreken, kun je er max. 5 p.p. meenemen.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

foto Charon van Schalk

Vlinders en rupsen herkennen van foto's
donderdagavond 24 januari 2019
Aanvang: 20.00 uur. Locatie: Het Pakhuis, Molenaarsplein 24, Ermelo
Deze avond gaan we vlinders en rupsen op naam brengen aan de hand van foto's, bij voorkeur op meegebrachte USB-sticks. Iedereen fotografeert wel eens een prachtig exemplaar, maar weet deze niet goed te plaatsen. Neem ze mee, en met elkaar komen we hier dan ongetwijfeld uit met behulp van elkaars kennis, Vlindernet en vlinderliteratuur. We beschikken in het Pakhuis over de beamer met scherm zodat de vlinders en rupsen die voorbijkomen mooi in beeld gebracht kunnen worden.
Geen foto's, maar toch interesse om deze avond bij te wonen? Ook dan is iedereen van harte welkom! Voor informatie: Harm Werners, harmwerners@hotmail.nl of 0341-356291.

Meriansborstel

Nationale Tuinvogeltelling
25-27 januari 2019
In 2019 vindt de Nationale Tuinvogeltelling plaats van 25 t/m 27 januari. Het is leuk, makkelijk en je helpt de vogels. Schrijf je nu alvast in https://www.tuinvogeltelling.nl/meedoen.
Dan ontvang je handige herkenningstips, wonderlijke vogelweetjes en praktische tuin- en voertips in je mailbox.

Sleedoornpage-eitjes zoeken Nunspeet
zaterdag 26 januari 2019
Vertrek: 9.30 uur Ermelo, 9.45 uur Harderwijk, start: 10.00 uur Veluwemeerkust bij de T-splitsing Randmeerweg/Bredeweg (Hulshorst).
Ook dit jaar gaan we weer op zoek naar de eitjes van de sleedoornpage, maar dit keer trekken we hier een hele dag voor uit. In de winter zijn de sleedoorns nog kaal zodat de takvorken goed onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van eitjes van de sleedoornpage. De eitjes van deze vlinder zijn zo klein als een speldenkopje, maar steken wel duidelijk wit af tegen het donkergekleurde hout. In de gemeente Nunspeet vliegt de sleedoornpage in de late zomer, maar door zijn verborgen levenswijze krijg je hem niet vaak te zien. Daarom is het zoeken naar eitjes veel lucratiever. We beginnen 's ochtends bij de Duintjes langs het Veluwemeer, daar waar de sleedoorns op de zonkant staan. Tussen de middag pauzeren we bij Betty thuis, waar dan de meegebrachte lunch gegeten kan worden en de soep klaarstaat. 's Middags kijken we dan verder in de dorpskern van Nunspeet. Het is altijd handig om een loep of loeppotje mee te nemen. Deze zoektocht wordt geleid door Betty Dekker en zal inclusief pauze ongeveer 6 uur in beslag nemen.
Graag even aanmelden bij Betty als je mee wilt helpen zoeken i. v.m. de catering: ecdekker@solcon.nl of 0341 706030

foto Harm Werners

Lezing over Beheer
woensdag 6 februari 2019
Aanvang 20.00 uur in Het Pakhuis, Molenaarsplein 24, Ermelo
Bossen - wie kent ze niet? Heidevelden - wie geniet er niet van? Wat veel mensen echter niet weten, is dat er een heel verhaal schuilt achter het beheer van dit soort terreinen. Er wordt niet lukraak gekapt of gemaaid, neen, daar is van tevoren over nagedacht! Over die wereld, de wereld van het beheren van bossen en natuurterreinen, zal Henk Jan Zwart iets vertellen. De meeste mensen zijn gefocust op het zichtbare resultaat van beheerinspanningen: welke beesten lopen of vliegen er, welke planten groeien er, ziet het er mooi uit? Op deze avond kijken we achter de schermen van het beheer!
Henk Jan Zwart is beheerder bossen, natuurterreinen en fauna van de gemeente Ermelo.
De toegang is gratis, koffie/thee € 1,00.

Fotografiewerkgroep buiten fotograferen: Kasteel de Essenburgh
zaterdag 9 februari 2019
Vertrek: Ermelo 13.00 uur, Harderwijk 13.15 uur en we starten op de achterste parkeerplaats bij de Essenburgh, Zuiderzeestraatweg 199 Hierden.
Landschaps- en architectuurfotografie maar ook mooie macrodetails.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

De Essenburgh

Paddenstoelen herkennen van foto's
woensdagavond 13 februari 2019
Iedereen die foto's heeft met paddenstoelen erop en graag wil weten hoe die soort heet, kan komen. We gaan dan samen met enkele paddenstoelenkenners de foto's bekijken en proberen, zo nodig met behulp van boeken of via internet, de namen te achterhalen. Foto's bij voorkeur op usb-stick, zodat ze getoond kunnen worden met beamer op scherm. Maar foto's op telefoon, laptop, tablet of op papier kunnen ook. En heeft u geen foto's maar wilt u ze wel van anderen zien, dan bent u ook welkom.
Aanvang 20.00 uur in het Pakhuis,
Iedereen is welkom, lid of geen lid van de KNNV. Aanmelding vooraf wordt op prijs gesteld. Toegang is gratis.
Voor meer informatie of aanmelden: dick.dooyewaard@gmail.com of tel. 0341 254538.

Drie landgoederen, (vogel)excursie bij Elburg
zondagmiddag 17 februari 2019
Vertrek: Ermelo 13.15 uur, Harderwijk 13.30 uur, Elburg het Schootsveld ca. 14.00 uur.
Deze wandeling gaat over de volgende landgoederen: Old Putten, Zwaluwenburg en Schouwenburg.
Net als jaren geleden parkeren we op het parkeerterrein Het Schootsveld, 8081 CG Elburg-vesting. Daarna lopen we een stukje langs Elburg en steken de Zuiderzeestraatweg Oost over om naar Old Putten te gaan. In dit gebied waar vroeger een (berucht) middeleeuws kasteel heeft gestaan, staat een aantal zeer oude beuken waar jarenlang een grote roekenkolonie voorkwam. Daarna lopen we richting buurtschap Hoge Enk met weilanden, houtwallen en akkers. Een vorige keer waren in februari de Kieviten al heel actief. We gaan via een fietspad naar het 18e-eeuwse landhuis Zwaluwenburg. In de omgeving zijn oude boerderijen. Daarna gaan we naar Landgoed Schouwenburg. Dit 19e-eeuwse landhuis heeft een slotgracht en een parkje. Helaas zijn huis en tuin niet te bezoeken. Daarna gaan we via Old Putten terug naar Elburg-vesting. Deze excursie gaat door bij geschikt weer.
Opgave uiterlijk donderdag 14 februari 2019 bij jmfondse@gmail.com of 0341 557276.

Fotografiewerkgroep vaste bijeenkomst
dinsdag 26 februari 2019
De Roef, Zuiderzeepad 1, Harderwijk (navigatie Lage Wei 2, Harderwijk), 20.00 tot 22.00 uur.
Het onderwerp van deze avond wordt nog bekendgemaakt.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

De natuur in Griekenland, op Corsica en in Slovenië
5 maart 2019
Aanvang 20.00 uur in het Pakhuis.
Bent u al weer plannen aan het maken voor de vakantie? En lijkt het u leuk om te horen hoe het bevalt om met andere KNNV'ers en IVN'ers van de natuur te genieten? Kom dan 5 maart naar het Pakhuis in Ermelo, waar Peter Pfaff en Volkert Bakker vertellen over hun ervaringen van vorig jaar.

Peter: moeilijk om dit jaar een keuze te maken want ik had in 2018 het voorrecht tweemaal naar het buitenland te reizen. Eerst in mei naar Griekenland en later in juni nog een keer naar Oostenrijk. Ik neem u tijdens mijn lezing graag mee naar een voor mij verrassend Griekenland. We bezochten daar twee locaties, een aan de kust en een in het binnenland. Het was nog vroeg in het jaar en de toeristen waren nog maar nauwelijks aanwezig. Als enthousiaste KKNV'ers, konden we dan ook in alle rust volop genieten van het landschap, de gastvrije mensen en de rijke natuur.
Volkert: ook wij hebben de smaak nu goed te pakken. We zijn ook twee keer met KNNV'ers gaan kamperen, eerst op Corsica en later in Slovenië. Corsica is een eiland met twee gezichten. Een mooie kust, maar ook met stranden en bijbehorend toerisme en daarnaast het binnenland. Veel bergachtiger dan je op het eerste gezicht zou zeggen, ideaal voor een wandelvakantie en stilte.
Slovenië was een verrassende ervaring. Nog veel ongerepte natuur en erg vriendelijke mensen.
Ik laat u graag de verschillen zien.

Fotografiewerkgroep buiten fotograferen bij Oldenaller
zaterdag 9 maart 2019
Vertrek: Harderwijk 9.00 uur, Ermelo 9.15 uur, start ca 9.30 uur vanaf de parkeerplaats aan de N798 (vanaf Ermelo via de N303 naar Putten, vandaar via de N798 richting Nijkerk. De parkeerplaats ligt aan de rechterkant, hoek Waterweg- Nijkerkerstraat).
Al wat groeit en bloeit is altijd weer een verrassing in deze tijd van het jaar, maar ook de landschaps- en architectuurfotografie is hier de moeite waard.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

Landgoed Oldenaller

Eempolderxcursie langs de Eem
zaterdag 16 maart 2019 (anders zaterdag 31 maart 2018)
Vertrek: Ermelo 7.45 uur, Harderwijk 8.00 uur, Pont Eemdijk ca. 8.30 uur (bekend van Drs. P.).
We beginnen met parkeren in Eemdijk en nemen te voet de pont over de Eem. Deze vaart tegen een kleine vergoeding in maart van 7.00 tot 9.30 uur (en van 13.00 uur tot 18.00 uur). Daarna lopen we over een wegje langs de westelijke oever van de (fraaie) Eem met uitzichten op de polder met zijn talloze weidevogels. Het wegje/dijkje kan verderop wel modderig zijn. Bij een oud gemaal steken we de Eemnesser Vaart over en lopen naar Eembrugge, waar we de brug over de Eem nemen. Daarna via de dijk aan de oostzijde van de Eem terug naar Eemdijk. Deze tocht duurt een driekwart dag en gaat alleen door met geschikt weer. De terugweg kan heel modderig zijn, dan kunnen we de verharde weg nemen.
Opgave uiterlijk donderdag 14 maart bij jmfondse@gmail.com of 0341-557276.

Fotografiewerkgroep vaste bijeenkomst
dinsdag 26 maart 2019
De Roef, Zuiderzeepad 1, Harderwijk (navigatie Lage Wei 2, Harderwijk) 20.00 tot 22.00 uur.
Gast is de fotograaf René Visser. Hij geeft een presentatie van zijn foto's en zal uitleg geven hoe deze zijn gemaakt.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

Zeevogelexcursie vanuit Schouwen/Duiveland
zaterdag 6 april 2019
Vertrek: Ermelo 7.45 uur, Harderwijk 8.00 uur.
Na een hele rit komen we via Bruinisse (Duiveland) bij de Oosterscheldedijk en de Slikken van Viane. Dit oude kweldergebied is altijd rijk aan steltlopers en andere watervogels, Zilverplevieren, Wulpen, Zwarte Ruiters, Groenpootruiters, Steenlopers, Tureluurs, Scholeksters, Kieviten, Grutto's en Rosse Grutto's. Vier jaar geleden was de liefhebber van de Oosterschelde, Ko Bolijn, er nog bij (net als ik geboren in Zierikzee). Daarna gaan we via de Oosterscheldedijk naar Zierikzee en bekijken daarna de inlagen van de westelijke Oosterschelde. De Flauwers inlaag, de Wevers inlaag, de Schelphoek en de Koudekerkse inlaag zijn in het voorjaar zeer vogelrijk. Eigenlijk teveel voor een dag. Ook hebben we daar altijd zeehonden en soms bruinvissen gezien. Deze excursie gaat door bij geschikt weer.
Opgave uiterlijk donderdag 4 april bij jmfondse@gmail.com of 0341 557276.

Cursus Geologie door Leendert de Boer
dinsdag 9 april 2019
Aanvang lezing: 20.00u. Locatie: het Pakhuis.
De cursus bestaat uit twee delen: een lezing op 9 april en een praktijkexcursie op 13 april.
Het ontstaan van landschappen
Als ik ergens op vakantie ben, zoals bijvoorbeeld Noord-Duitsland, West-Frankrijk, Zwitserland, maar vooral Nederland, wil ik weten hoe het landschap is ontstaan. Daarvoor zijn bijna altijd boeken te koop. Steeds blijkt dat de geologie de basis is voor het ontstaan van die landschappen.
Het mooiste is natuurlijk om te weten hoe het landschap in je eigen omgeving is ontstaan. Hoe komt het dat daar akkerland of weiland is, hoe komt het dat daar een gehucht, een dorp of een stad is ontstaan? Hoe komt het dat de wegen zo slingeren, hoe komt het dat ze daar liggen? Hoe komt het dat hier een bos is en dat dit bos nooit gekapt is om er bouwland van te maken? Hoe komt het dat die beek daar loopt, hoe komt het dat de mens de loop van die beek heeft verlegd?

Altijd weer blijkt dat de mens gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheden die door geologische processen zijn ontstaan. Het landschap, dat hierdoor is ontstaan, bepaalt in belangrijke mate welke planten en dieren er voorkomen.
De nadruk van de lezing ligt dan ook op de geologie, vooral de periode van de laatste ijstijd (Weichselien) en de op één na laatste ijstijd (Saalien). Die zijn niet alleen belangrijk geweest voor Nederland maar voor de hele wereld.
Leendert de Boer is o.a. bioloog, amateurgeoloog en schrijver van de boeken 'Landschapsjuwelen' en 'de Over-Veluwe'.
Deze cursus gaat alleen door bij voldoende deelname.

Busexcursie Cursus Geologie
zaterdag 13 april

Aanvang: 9.00 u parkeerterrein hoek Groeneweg/Dirk Staalweg.
Voor navigatie: Jeugdkant 16, 3851 LE Ermelo.
Bij de excursie, die we naar aanleiding van de lezing houden, ligt de nadruk eveneens op hoe de twee laatste ijstijden de vorm van onze omgeving hebben bepaald, hoe de mens daar gebruik van heeft gemaakt en hoe planten en dieren hiervan hebben geprofiteerd.
Onderweg zullen we een paar keer uitstappen en e.e.a. ter plekke bekijken. Ook is er een koffiestop.
Opgave vóór 1 april bij Dorine Buitenweg, 06-19075882 cursus@noordwestveluwe.knnv.nl.
De kosten voor de cursus zijn € 20,- (niet-leden) en € 15,- (leden), over te maken naar NL37 TRIO 0338 9474 42 t.n.v. KNNV afd. Noordwest-Veluwe, o.v.v.: Cursus Geologie.
De excursie duurt 3½ - 4 uur.

Oostvaardersplassen

Fotografiewerkgroep buiten fotograferen bij de Oostvaardersplassen, Lelystad
zaterdag 13 april 2019

Vertrek: Ermelo 8.45 uur, Harderwijk 9.00 uur. We starten om ca. 9.30 uur bij het Buitencentrum van Staatsbosbeheer, Kitsweg 1 Lelystad.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

Dagexcursie in het kader van het Emster drieluik (zie artikel elders in dit Linnaeusklokje)
donderdag 18 april 2019

Vertrek: Ermelo 8.45 uur. Harderwijk 9.00 uur
Tijdens deze cultuurhistorische excursie in het buitengebied van Emst maken we gebruik van het uitgezette klompenpad naar Schaveren. De afstand bedraagt ongeveer 10 km. In een rustig maar gestaag tempo staan we stil bij de lange historie van dit gebied en beleven we de cultuur en natuur. Indien nodig kan de route verkort worden.
Opgeven voor dinsdagavond 17 april bij Anne-Marie Fondse, tel. 0341-557276, mobiel 06-12049194 of per e-mail jmfondse@gmail.com

Fotografiewerkgroep vaste bijeenkomst
dinsdag 23 april 2019

De Roef, Zuiderzeepad 1, Harderwijk (navigatie Lage Wei 2, Harderwijk) 20.00 tot 22.00 uur.
We gaan een fotowedstrijd houden. Neem 3 afgedrukte foto's mee 15-18 cm. We gaan de foto's anoniem beoordelen en de hoofdprijs is ?????????.
Inlichtingen bij Ria Thijs ria.thijs@planet.nl 06 27170437 of Steef Klaassen steef@solcon.nl 0341 414827

Aan de IJssel, foto René Roelofs

Merelwijsheid

Wil heel af en toe nog wel eens neuzen in oude afdelingsbladen. Wie wat bewaart, heeft wat. Altijd kom ik wel iets tegen dat de moeite van het herlezen waard is. Zoals deze keer een bijdrage uit 1982. De schrijver was ruim 12 jaar voorzitter van onze afdeling. Vind het de moeite waard deze vermakelijke anekdote aan de vergetelheid te ontrukken. Heb er daarom met moderne hulpmiddelen een scan van gemaakt.
Harm Werners

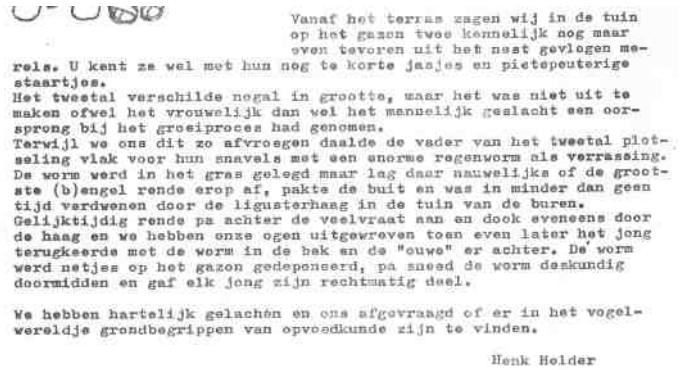

Vanaf het terras zagen wij in de tuin op het gazon twee kennelijk nog maar even tevoren uit het nest gevlogen merels. U kent ze wel met hun nog te korte jasjes en pietepeuterige staartjes.
Het tweetal verschilde nogal in grootte, waar het was niet uit te maken ofwel het vrouwelijk dan wel het mannelijk geslacht een oorsprong bij het groeiproces had genomen.
Terwijl we ons dit zo afvroegen daalde de vader van het tweetal plotseling vlak voor hun snavels met een enorme regenworm als verrassing. De worm werd in het gras gelegd maar lag daar nauwelijks of de grootste (b)engel rende erop af, pakte de buit en was in minder dan geen tijd verdwenen door de ligusterhaag in de tuin van de buren.
Gelijktijdig rende pa achter de veelvraat aan en dook eveneens door de haag en we hebben onze ogen uitgewreven toen even later het jong terugkeerde met de worm in de bek en de "ouwe" er achter. De worm werd netjes op het gazon gedeponeerd, pa sneed de worm deskundig doormidden en gaf elk jong zijn rechtmatig deel.

We hebben hartelijk gelachen en ons afgevraagd of er in het vogelwereldje grondbegrippen van opvoedkunde zijn te vinden.

Henk Helder

Internationale "Birdlife Nature's Hero Award" toegekend aan Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep

Birdlife International, een wereldwijd samenwerkingsverband van organisaties gericht op vogelbescherming, heeft de Gezamenlijke Natuurbeschermingswerkgroep van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe (VBW) en de afdeling Noordwest-Veluwe van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) de **Birdlife Nature's Hero Award 2018** toegekend. Namens Vogelbescherming Nederland overhandigde Gert Ottens het bijbehorende certificaat tijdens een gezamenlijke lezingenavond van beide verenigingen in Harderwijk op woensdagavond 21 november aan werkgroepvoorzitter Jaap Schröder.

De Natuurbeschermingswerkgroep is al meer dan 25 jaar actief met de bescherming van natuurgebieden op de Veluwe en Veluwerandmeren. In de meeste gevallen volstaan voorlichting en overleg daarbij. Soms echter is de gang naar de rechter onvermijdelijk om overheden zich alsnog aan de wet te laten houden, aldus Jaap Schröder bij de uitreiking. Vogelsoorten als Brilduiker, Gierzwaluw en Zwarte Specht profiteerden hiervan, maar de werkgroep is ook druk met leefgebieden van Dassen. De vasthoudendheid van de werkgroep heeft de aandacht van Birdlife International getrokken en tot de genoemde toekenning geleid.

Zie ook: https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/natures-heroes-2018-nederlandse-vogelwerkgroep-in-de-prijzen.

WAD: overleven op de grens van water en land is een ode aan het waddengebied

WAD brengt de kijker het Waddengebied zoals je nog nooit hebt gezien. Alle dieren, vogels en planten, het zand, het weer en de seizoenen in één adembenemende film.

De film staat gepland op zondagavond 6 januari en dinsdagmiddag 8 januari in het Filmhuis van Harderwijk. (https://www.filmhuisharderwijk.nl)

WAD is de eerste Nederlandse natuurfilm over het Waddengebied. Ruben Smit en zijn crew laten een registratie zien van dit unieke Nederlandse natuurgebied en al zijn bijzondere natuurfenomenen, zowel onder als boven water en in elk jaargetijde. Met filmbeelden waarvan u zich serieus zal afvragen of dit echt Nederland is. De vele honderden grijze zeehonden bij elkaar op de zandplaten doen eerder denken aan Antarctica en het Noorderlicht aan de Noordpool, maar alles is gefilmd op de Waddenzee vlakbij bij Terschelling.

DE OPMERKER

El pistolero schoot raak

Op het dakterras staat een bloeiende Buddleia davidii oftewel in gewoon Nederlands een Vlinderstruik. Af en toe komt er een nachtvlinder op bezoek. Het drukke beestje fladdert van bloempje naar bloempje om met trillende vleugels de dorst te lessen. Op de vleugels heeft het een merkwaardig tekentje, waarin sommigen een pistooltje menen te herkennen. De Latijnse benaming is echter Autographa gamma, hetgeen zoveel betekent als zelfgeschreven G. De grote naamgever Carolus Linnaeus meende in het tekentje een Griekse letter te zien. De eigenzinnige Britten zien er geen G in maar noemen de gamma-uil silver Y.

Het is een uiterst algemene tot de Uilenfamilie behorende nachtvlinder, die zowel overdag als 's nachts actief is. Elk voorjaar komen deze trekvlinders vanuit de landen rond de Middellandse Zee hier naar toe en zijn dan in wisselende aantallen vrijwel overal waar te nemen. De immigranten planten zich wel voort maar kunnen in principe geen vorst verdragen. De eitjes worden afgezet op allerlei kruidachtige planten, waaronder braam, walstro, klaver, brandnetel en landbouwgewassen zoals aardbei, tomaat, erwt, kool en boon. Dat ook de Vlinderstruik bij de rupsen in de smaak valt, bleek toen ik bij de bloemtros een groene rups ontwaarde. De vlinderlarve bleek de bloemblaadjes te consumeren. El pistolero had kennelijk raak geschoten.

In 'Dag- en Nachtvlinders', een schitterende verzameling van door vader en zoon Sepp tussen 1762 en 1900 vervaardigde prenten, wordt vermeld, dat er twee vormen rupsen bestaan, een lichte en een donkere: "Dit soort kleurverandering bij toenemende populatiedichtheid en verhoogde migratie-activiteit van de daarop volgende volwassen dieren is een voorbeeld van fase-verschuiving, analoog aan die bij de sprinkhanen". Het

rupsje op de Vlinderstruik behoort overduidelijk tot de lichte vorm. Dus geen overbevolking van gamma-uilen in het vliegseizoen 2018.
Harm Werners

Nieuwjaarswandeling
zaterdag 5 januari 2019
Vertrek: Harderwijk 9.00 uur, Ermelo 9.15 uur.
Bijzonderheden: avanpeursem@hetnet.nl of 0341 423002.

Wie het weet ...
Er zijn stellig wel lezers die weten welke soort op de foto hieronder is afgebeeld. En wie het niet uit het hoofd weet, kan misschien de naam wel op het internet vinden. Het leuke van deze prijsvraag is dat alle leden die de juiste naam inzenden, voor 1 april 2019 aan het adres van de redactie, de hoofdprijs winnen: gratis deelname aan een in dit blad genoemde gratis excursie naar keuze. Het is trouwens toch raadzaam om uw prijs alvast bij voorbaat te verzilveren want de kans is groot dat de soort voorbijkomt tijdens een van de excursies of avonden.

foto Volkert Bakker

Bast van de Zomereik

Bast van de Wintereik

Bast van de Amerikaanse eik

Bast van de Hongaarse eik

Eiken in Nederland

De Heukels' Flora van Nederland, 21e druk, 1990, door R. van der Meijden vermeldt voor Nederland drie soorten:

De Amerikaanse eik *Quercus rubra*, de Zomereik *Q. robur* en de Wintereik *Q. petraea*.

Daarnaast meldt deze zelfde flora nog twee soorten in kleine letters, niet oorspronkelijk inheems dus:

De Moseik *Q. cerris* en de Moeraseik *Q. palustris*, de eerste uit Zuid-Oost-Europa en West-Azië en de laatste uit Noord-Amerika, beide aangeplant in parken, op buitenplaatsen en als laanbomen.

Intussen, en waarschijnlijk ook al voor die tijd, treffen we nog wel meer geïmporteerde soorten in ons land aan. Een fraai voorbeeld daarvan is de tevens hierbij afgebeelde Hongaarse eik *Q. frainetto*.

De lijst van Nederlandse soorten, die door wetenschappers van Naturalis in Leiden wordt bijgehouden, vermeldt naast de zes hiervoor genoemde soorten nog drie andere:

De Donzige eik *Q. pubescens*, de Pyreneese eik *Q. pyrenaica* en zonder Nederlandse naam *Q. velutina*. Daarnaast onderscheidt deze lijst ook nog vier nothospecies en twee cultivars.

Ik denk dat het lastig is de verschillende soorten aan de bast van elkaar te onderscheiden. De Amerikaanse eik is gemakkelijk te herkennen aan de vage horizontale lijntjes maar bij de overige drie zie ik geen bruikbare verschillen. De Wintereik heb ik dichterbij gefotografeerd omdat het een heel dun boompje betreft.

De bladeren geven duidelijkere verschillen te zien. De Zomereik heeft een bladsteeltje van 0-3 of max. 7 mm en de Wintereik 10-25 mm. Bij de vruchten is het precies andersom. De vruchten van de Zomereik zitten met 1-5 bijeen aan een gemeenschappelijke steel van 2-9 cm, bij de Wintereik 3-7 bijeen aan een zeer kort steeltje.

Verder vermeldt de flora dat de bladeren van de Zomereik niet-symmetrisch gelobd zijn en die van de Wintereik symmetrisch. Dat kan ik echter op de foto hieronder niet ontdekken.

En ... pas op: er komen vaak bomen voor met intermediaire kenmerken, die worden beschouwd als bastaarden. Het is best mogelijk dat ik er zo eentje op de foto heb staan.

Misschien kom ik de volgende keer met nog meer eikenwetenswaardigheden.

Nico de Jong

Links Zomereik, rechts Wintereik

Links Amerikaanse eik, rechts Hongaarse eik

Sandd
Port betaald
Port payé

Indien onbestelbaar:
A.W. Vijge, Cronjéstraat 5, 3851 ZN Ermelo

Inhoudsopgave

Van de bestuurstafel	2
Bestuur, redactie, werkgroepen	3
Opstapplaatsen	3
Contributies 2019	4
Jaarvergadering	4
Privacy	4
Het Pakhuis	4
Verslagen	4
Werkgroepen	7
Amfibieënoverzetactie 2019	9
Afscheid	9
Het Emster drieluik 1	10
Programma Kampeervakanties 2019	11
Leeuwerikenonderzoek	11
Excursies en avonden	12
Merelwijsheid	16
Birdlife Nature's Hero Award	17
Wad	17
De Opmerker	17
Wie het weet ...	18
Eiken in Nederland	19
Agenda	20

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
Afdeling Noordwest-Veluwe
Opgericht 10 mei 1971
Secr.: secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl
Cronjéstraat 5
3851 ZN Ermelo
KNNV-website: www.knnv.nl/noordwestveluwe

FSC
www.fsc.org
MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135

Agenda

januari

zaterdag	5	Nieuwjaarswandeling
zaterdag	5	Landschapsbeheer Gerven en Hell
zaterdag	12	Fotowerkgroep ochtend
zaterdag	12	Ecologie buitenlezing
woensdag	15	Coördinatorenoverleg
zaterdag	19	Vogelexcursie IJmuiden i.s.m. V.B.W.
dinsdag	22	Fotografiewerkgroep avond
donderdag	24	Vlinder- en rupsenherkenning
vrijdag	25	Landelijke tuinvogeltelling
zaterdag	26	Eitjes zoeken Sleedoornpage
zaterdag	26	Landschapsbeheer Ermelo
maandag	28	Bestuursvergadering

februari

woensdag	6	Beheer lezing
zaterdag	9	Fotowerkgroep ochtend
woensdag	13	Paddenstoelenfoto's herkennen
zaterdag	16	Landschapsbeheer Putten
zondag	17	Vogelexcursie Elburg
zaterdag	23	Jaarvergadering
dinsdag	26	Fotografiewerkgroep avond

maart

zaterdag	2	Landelijke Vlinderdag
dinsdag	5	Presentatie vakantiekampen
zaterdag	9	Fotowerkgroep ochtend
zaterdag	9	Landschapsbeheer Oldenaller
zaterdag	16	Dagexcursie vogels Eempolder
maandag	18	Bestuursvergadering
dinsdag	26	Fotografiewerkgroep avond
zaterdag	30	Landschapsbeheer Harderwijk

april

zaterdag	6	Dagexcursie vogels Schouwen-Duiveland
dinsdag	9	Geologie lezing
zaterdag	13	Geologie excursie
zaterdag	13	Fotowerkgroep ochtend
donderdag	18	Plantenexcursie Schaveren
dinsdag	23	Fotowerkgroep avond

KNNV vereniging voor veldbiologie